

actas de la Conferencia Internacional Científica y Práctica. 24 de abril de 2020. Barcelona, España. Vol. 3. С. 109–112. URL: <https://doi.org/10.36074/24.04.2020.v3>

3. Симонович Н. Визначальні особливості професійної підготовки майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи. *Нова педагогічна думка*. 2021. Том 106. № 2. С. 39–42.

4. Стрельников В. Ю., Лебедик Л. В. Формування ключових і професійних компетенцій майбутніх фахівців готельно-ресторанного і туристичного бізнесу. *Імідж сучасного педагога*. 2023. № 3(198). С. 47–52. URL: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2021-3\(198\)-47-52](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2021-3(198)-47-52)

5. Шулдик А., Шулдик Г. Діагностика та формування лідерських якостей у здобувачів вищої освіти. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2021. № 4(64). С. 229–239. URL: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2021-64-229-239>

Вікторія Гальченко,

доктор психологічних наук, доцент,

доцент кафедри дошкільної освіти,

Український державний університет імені Михайла Драгоманова,

Анна Гончарук,

магістрант кафедри дошкільної освіти,

Український державний університет імені Михайла Драгоманова

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ МЕДІАГРАМОТНОСТІ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

В сучасному світі, де інформаційні технології та медіа стають невід'ємною частиною повсякденного життя, питання медіаграмотності набуває особливої актуальності. Особливо важливою є ця проблема для дітей старшого дошкільного віку, оскільки в цьому віці формуються основи їхнього сприйняття медіа-контенту. Медіаграмотність не лише допомагає дітям орієнтуватися в інформаційному просторі, але й сприяє розвитку критичного мислення, що є необхідним для успішної адаптації в суспільстві [1].

Дослідженню феномена медіаграмотності присвячені праці таких науковців, як D. Вааске, В. Іванов, О. Волошенюк, Н. Лалак, С. Кириленко, W. Potter та ін.

Мета цього дослідження полягає у розкритті психолого-педагогічних умов формування медіаграмотності дітей старшого дошкільного віку.

Діти старшого дошкільного віку активно взаємодіють з різноманітними формами медіа, такими як: телевізійні програми, мультфільми, ігри та інтернет-контент. Вони не лише споживають інформацію, але й формують свої уявлення про світ, взаємини з іншими людьми та соціальні норми. У цьому контексті медіаграмотність є не лише важливим інструментом для розуміння медіа, але й засобом для формування особистості дитини.

На думку сучасних дослідників, важливо включати елементи медіаосвіти в навчальні програми дошкільних закладів. Дослідники зазначають, що це може бути здійснено через тематичні заняття, інтерактивні ігри, проєкти, що передбачають роботу з різними джерелами інформації. Завдяки цьому діти вчаться не лише сприймати інформацію, але й аналізувати її зміст та форму [4].

На нашу думку, створення програми розвитку медіаграмотності для дітей старшого дошкільного віку повинно включати кілька ключових компонентів:

1. Виховання критичного мислення: програма має навчити дітей аналізувати і критично оцінювати медіа-контент. Це можна досягти через обговорення мультфільмів, книг або ігор, у яких діти можуть висловлювати свої думки та емоції щодо побаченого.

2. Розвиток емоційного інтелекту: важливо навчити дітей розуміти свої емоції та емоції персонажів, що допоможе їм краще сприймати та оцінювати інформацію. Зокрема, це можна робити через проєктивні малюнки та рольові ігри.

3. Безпека в медіа: важливо формувати у дітей розуміння основних принципів безпеки в медіа-просторі, включаючи питання конфіденційності та можливі небезпеки онлайн.

4. Креативність та самовираження: діти повинні мати можливість створювати свій власний медіа-контент, що допоможе їм зрозуміти процеси створення інформації та розвинути креативність [3].

Впровадження розробленої нами програми формування медіаграмотності для дітей старшого дошкільного віку має на меті покращити їхні когнітивні, емоційні та соціальні навички, що є важливим для безпечної взаємодії з медіа. Оцінка ефективності програми дозволить внести корективи та покращити освітній процес у майбутньому [2].

Метою програми є розвиток медіаграмотності дітей старшого дошкільного віку через удосконалення когнітивних, емоційних та соціальних навичок, що створить безпечні умови в медіасередовищі та сприятиме формуванню критичного мислення.

Програма формування медіаграмотності дітей старшого дошкільного віку включає кілька важливих складових. По-перше, вона сприяє формуванню критичного мислення, що дозволяє дітям аналізувати медіа-контент та усвідомлювати його вплив на їхню поведінку. По-друге, програма акцентує увагу на розумінні соціальних норм і правил безпеки у медіапросторі, що допомагає дітям захищати себе під час взаємодії з медіа. Крім того, вона включає інтерактивні активності, які сприяють розвитку соціальних навичок та емоційної грамотності. Загалом, програма формує у дітей базові компетенції для безпечного й свідомого споживання медіа-контенту в подальшому.

Для ефективної реалізації програми формування медіаграмотності дітей старшого дошкільного віку необхідно врахувати певні психолого-педагогічні умови, які сприятимуть успішному впровадженню зазначених заходів та досягненню поставленої мети:

1. Індивідуальний підхід до розвитку дітей. Психолого-педагогічний підхід вимагає врахування індивідуальних особливостей кожної дитини. Діти можуть мати різний рівень розвитку когнітивних, емоційних і соціальних навичок, тому важливо коригувати методи та завдання програми відповідно до потреб кожної дитини. Наприклад, для дітей з підвищеною емоційною чутливістю може бути корисним використовувати додаткові вправи на

вираження емоцій, а для дітей з більшими когнітивними здібностями – вправи на більш глибокий аналіз медіа-контенту.

2. Емоційно комфортне середовище. Успіх програми безпосередньо залежить від того, наскільки комфортним і безпечним буде середовище для дітей під час проведення занять. Діти повинні відчувати себе впевнено, щоб вільно виражати свої емоції, ділитися думками та враженнями, що сприятиме розвитку їхньої медіаграмотності. Важливо створити атмосферу підтримки, де кожна дитина не буде боятися помилок чи засудження, а зможе вільно експериментувати з медіа-форматами та власними емоціями.

3. Активні методи навчання. Діти старшого дошкільного віку найкраще сприймають навчання через активні методи, що включають ігри, рольові ситуації, проекти та групові обговорення. Такі методи допомагають не тільки в розвитку медіаграмотності, але й у формуванні інших важливих компетентностей, зокрема, комунікативних і соціальних. Використання інтерактивних вправ, таких як рольові ігри на теми емоцій, допоможе дітям краще зрозуміти емоції інших людей та навчити їх безпечним і конструктивним взаємодіям.

4. Робота з батьками та педагогами. Успіх програми також залежить від підтримки з боку батьків та педагогів. Важливо залучити їх до процесу розвитку медіаграмотності, організувавши семінари, тренінги або консультації для батьків, де можна ознайомити їх з основними принципами медіаграмотності та навчити, як підтримувати дітей у цьому процесі вдома. Педагоги повинні бути готові до підтримки дітей у розвитку критичного мислення та навичок безпечного споживання медіа, використовуючи методи активного навчання та позитивної мотивації.

5. Гнучкість програми. Програма має бути гнучкою і адаптованою до змінних умов та потреб дітей, що дозволяє коригувати підходи та методи в залежності від успіхів дітей та результатів проміжних оцінок. Психолого-педагогічні умови включають можливість для вихователя вносити корективи у програму на основі спостережень за динамікою розвитку дітей.

6. Підтримка самостійності дітей. Важливим аспектом є надання дітям можливості самостійно брати участь у виборі тем і формуванні завдань для роботи з медіа. Це сприятиме розвитку їхнього критичного мислення та самостійності, а також допоможе сформувати у них впевненість у своїх силах.

7. Залучення до обговорення соціальних і медіа-етикетів. Особливу увагу потрібно приділити формуванню у дітей розуміння етикету медіапростору, правилам взаємодії в цифровому середовищі. Це включає в себе навчання дітей правилам безпеки в Інтернеті, важливості захисту персональних даних та аналізу етичних норм, які мають бути дотримані в процесі використання медіа.

Таким чином, психолого-педагогічні умови реалізації програми формування медіаграмотності повинні включати індивідуальний підхід, емоційно комфортне середовище, використання активних методів навчання, психологічну підтримку з боку батьків та педагогів, а також гнучкість програми та розвиток самостійності дітей. Усе це створює підґрунтя для ефективного формування медіаграмотності дітей старшого дошкільного віку, що дозволить

їм безпечно взаємодіяти з медіапростором і розвивати критичне мислення для аналізу інформації.

Список використаних джерел

1. Робак А. Медіапедагогіка: аналіз інноваційного зарубіжного досвіду. *Діалог культур: Україна у світовому контексті: Філософія освіти*. 2002. Вип. 8. С. 70–92.
2. Рабчинська К. С., Шкабаріна М. А. Методи формування медіакомпетентності в дітей молодшого шкільного віку. *Молодь і ринок*. 2023. №4/100. С. 76–80.
3. ЮНЕСКО: Медіа та інформаційна грамотність URL: <https://www.unesco.org/en/media-information-literacy> (дата звернення: 11.07.2024)
4. Хріник Є.О. Аналіз готовності майбутніх вихователів до формування медіакультури у дітей старшого дошкільного віку. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2022. С. 202–226.

Олена Коноплицька,

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри інформаційної та соціокультурної діяльності,
Західноукраїнський національний університет

ДО ПИТАННЯ ПРО МЕДІАГРАМОТНІСТЬ ОСВІТЯН

Ми живемо у потужному інформаційному потоці. Щодня, щогодини та щохвилини ми опрацьовуємо безліч різноманітної інформації. Кількість повідомлень зростає щодня. Рух інформаційного потоку не спинити.

Для освітян ці процеси важливі ще й тим, що учні подекуди знають про сучасні інформаційні технології більше за своїх вчителів. Саме тому медіаосвіта освітянської спільноти надзвичайно важлива. Вкрай актуальним є вміння користуватися потенціалом медіапростору.

У Концепції впровадження медіаосвіти в Україні говориться про потребу опрацювання стереотипів медійної грамотності педагогів, запровадження медіакомпетентності у фахові стандарти підготовки вчителів, врахування вимог медіаінформаційної грамотності в освітніх програмах, розробка навчальних медіаосвітніх курсів для підготовки і перепідготовки фахівців» [4].

Відповідно до освітньої реформи Нової Української Школи, одна із ключових компетенцій учня є інформаційна і медіаграмотність [5].

Медіаграмотність – це практичний навик. Людина, яка ним володіє, якщо бачить сумнівну інформацію, намагається її перевірити, тобто критично її сприймає [6].

Простежимо трактування поняття «медіаграмотність» науковцями.

Медіаграмотність – це «сукупність знань, навичок та умінь, які дозволяють людям аналізувати, критично оцінювати і створювати повідомлення різних жанрів і форм для різних типів медіа, розуміти й аналізувати процеси функціонування медіа в суспільстві, та їхній вплив» [3].

Медіаграмотність – це «результат медіа-освіти, вивчення медіа. Чим більше людина вивчає медіа (за допомогою медіа), тим більше вона